

product is, dat zelfs uniek is in de wereld, is dat geen reden tot zelfgenoegzaamheid. Ook een –in dit verband- monopolist zal zich moeten voegen naar de vraag van de mensen die er mee moeten werken. En misschien willen er dan ook wel wat meer mensen meebetalen.

Als ik naar huis wil, blijkt mijn trein een half uur vertraging te hebben. Over vijf jaar is dat verbeterd, schijnt het, maar ja, om nu ook al op de NS te gaan mopperen...

Harry Boukes

Symposium Normering Wateroverlast

17 oktober 2001, Jaarbeurs Utrecht

Op 17 oktober werd in de Jaarbeurs in Utrecht een symposium over Normering Wateroverlast georganiseerd door de Unie van Waterschappen, het IPO en de NVA. Het programma telde twee sprekers en een forumdiscussie over dit onderwerp.

De eerste spreker was Cees van Bladeren, Secretaris van de Kerngroep normering regionale wateroverlast. Hij sprak over de tussentijdse resultaten van het project Normering Wateroverlast in het kader van WB21 (Waterbeleid voor de 21e eeuw). Hij behandelde achtereenvolgens de volgende punten:

1 project Normering regionale Wateroverlast; Naar aanleiding van de wateroverlast in de laatste jaren (denk bijvoorbeeld aan het westland) en de claims van belanghebbenden, is er een project Normering Wateroverlast gestart waarin getracht wordt basisnormen voor de risico's van wateroverlast per verschillend type landgebruik.

Als uitgangspunt is het project beperkt tot wateroverlast door oppervlaktewater (dus geen grondwateroverlast of overlast door beperkte capaciteit van rioleringen).

Randvoorwaarde voor het project was dat de uitkomsten "eenvoudig en toch verantwoord" moesten zijn. Naast deze aspecten zijn ook de Juridische inbedding en de Communicatieve aspecten aan de orde geweest in de Kerngroep.

2 uitkomst van het project; De uitkomst van het project is een aantal basisnormen, dwz een norm voor de 'geaccepteerde' kans op wateroverlast door oppervlakte water (bijvoorbeeld 1 maal per 50 jaar voor akkerbouwland). Echter een mogelijkheid tot aanscherpen van en eventuele uitzonderingen op deze basisnormen zijn mogelijk in de ontwerpnotitie. Deze basisnormen moeten leiden tot een door de waterschappen te vervaardigen normenkaart wateroverlast. Deze normenkaart dient vervolgens getoetst te worden middels (bijvoorbeeld) neerslagafvoer modellen (de zogenaamde water risico kaart).

Regelgeving wordt voorgesteld in een CIW leidraad en Provinciale Verordeningen. Communicatie moet plaatsvinden op demand. (in geval van informatiebehoefte)

3 Inhoud van de geformuleerde normen; Het voorgestelde stelsel basisnormen per normklasse varieert van 1maal per 10 jaar voor grasland tot 1 maal per 1000 jaar voor intensief bebouwd gebied. Voor natuurgebieden worden geen normen vastgesteld. In specifieke situaties kan de norm worden aangescherpt en de basisnorm is niet toepasbaar indien het systeem sterk afwijkt of aangetoond kan worden dat de maatregelen niet redelijk zijn t.o.v. de schade. Wel moet altijd een norm worden vastgesteld.

De genoemde waarden zijn verkregen door op basis van economische principes (kosten van schade t.o.v. kosten van risico beperkende maatregelen) per normklasse (landgebruikstype) een bandbreedte te berekenen; bijvoorbeeld 1 maal per 5 tot 50 jaar voor grasland. Uit

deze bandbreedte is vervolgens door de kerngroep een keuze gemaakt op basis van inschatting van maatschappelijke aspecten (wat is de burger bereid te betalen) en de al bestaande normering van waterkeringen en boezemkaden.

De tweede spreker was Prof. van Woerkum, hoogleraar communicatie en innovatie studies van de LUW, over Normering en Communicatie.

- 1 Normering en Risicominimalisatie zijn begrippen die met gepaste reserve moeten worden behandeld. Normering is geen garantie voor droge voeten! Risico's is meer dan kans maal de schade.
- 2 De belevingswaarde van een risico heeft te maken met de bekendheid (bekende risico's worden minder erg ingeschat) en de mate van controle (actief meedoen/ in controle zijn geeft een andere risico beleving (auto versus vliegtuig)).
- 3 Wateroverlast geeft onzekerheid bij de betrokkenen vanwege de beperkte beheersbaarheid van het probleem. Deze beheersbaarheid en dus de belevingswaarde van het risico, kan sterk worden beïnvloed door communicatie (aanspreekpunt, reactie, nazorg etc).
- 4 Volgens Woerkum moet normering wateroverlast worden geïntegreerd in de uitwerking van een totaalbeeld van de waterbeheerder naar de betrokkene (betrek ook WB21 enzovoort hierbij).
 - In de planvormingsfase moet er gesproken worden met de doelgroepen
 - De normstelling moet onderdeel van een groter plan zijn dat (o.m.) ook de communicatie tussen waterbeheerder en betrokkene institutionaliseert.
 - Bij feitelijke overlast moet er een communicatieplan zijn, middels bijvoorbeeld regionale pers, telefoon en/of internet. Na de overlast moet er nazorg geregeld worden middels schadevergoedingen en aanspreekpunten.

Na de pauze wordt verzocht om een groepsdiscussie. Het forum bestaat (naast bovengenoemde personen) uit dhr. Streekstra (LTO), dhr. Vogelsang (Verzekeraars), dhr. Tepe (Ministerie VROM) en dhr. Straathof (Natuurmonumenten).

Eerste reactie van het forum: Normen zijn een goed uitgangspunt en de normstelling moet ingekaderd worden in WB21 (LTO), Tevreden met deze stap (verzekeraars), Water als sturend instrument in RO (VROM) en wateroverlast bestaat niet in natuur, normering moet betrokken worden bij GGOR en Verdrogingsproblematiek (Natuurmonumenten).

De groepsdiscussie bestaat met name uit het ventileren van meningen en het stellen van vragen. Een greep uit de items, naar voren gebracht door verschillende belangstellenden:

- Het waterschap is nog niet klaar voor normering wateroverlast, een norm is niet gelijk aan een garantie. De burger gaat claimen, terwijl het waterschap nog bezig is de normen in de praktijk te realiseren.
- Er moet nog niet beslist worden, maar er dient een maatschappelijke discussie over dit onderwerp gevoerd te worden in het kader van WB21.
- Normen stellen betekent ook de zekerheid dat deze overschreden worden. De restkans moet geminimaliseerd worden.
- Risico = kans * schade. Schade is niet statisch maar verandert door ander of intensiever landgebruik. Kans verandert door klimaatverandering of inzichtverandering. Wie of wat bepaalt de norm voor de nauwkeurigheid van de kansberekening?
- Het voorstel van de stuurgroep is centralistisch en past niet binnen WB21 waar een nationale minimumnorm en een regionale invulling wordt gepropageerd.

- Wat kost de voorgestelde normering? Volgens de stuurgroep zit het gros van NL al binnen de norm, maar afzonderlijke waterschappen laten andere geluiden horen.
- Resultaten van de stuurgroep (de genoemde basisnormen) wijken sterk af van eerder genoemde normen die voortkomen uit regionale of locale studies. Volgens de stuurgroep komt dit door verschillende uitgangspunten en randvoorwaarden.
- Gezien het feit dat de consequenties nog niet duidelijk zijn wordt er gepleit om het gepresenteerde voorstel rustig te overwegen i.p.v. het voorstel op 7 december al goed te keuren. De stuurgroep wil echter vaart achter de voorstellen zetten.
- Grensoverschrijdende problemen worden niet overwogen.

Uit de forumdiscussie en ook de gesprekken achteraf blijkt dat er binnen de waterschapswereld toch nog wel wat huiver bestaat voor het zonder meer invoeren van de door de stuurgroep vastgestelde normen. Het werk van de stuurgroep wordt wel als bijzonder nuttig ervaren, omdat het de normering van de wateroverlast weer hoog op de agenda zet.

Persoonlijk denk ik dat de stuurgroep iets te voortvarend geweest is door aan te sturen op landelijke normen. Iedereen kan zo een aantal uitzonderings situaties bedenken (specifieke gewassen of beheers situaties), en dat gebeurde dan ook. Hoewel uitzonderings situaties opgenomen zijn in het voorstel, lijkt het mij voor de uitvoerende instanties (de waterschappen) plezieriger en 'werkbaarder' dat ze zelf een grotere vrijheid hebben in het vaststellen van de aanvaardbare normen, samen met de belanghebbenden.

Ik geloof dan ook dat de stuurgroep zich tot doel moet stellen een uniforme en algemeen aanvaardbare methodologie vast te

stellen met geaccepteerde uitgangspunten en randvoorwaarden. Eventueel zou de stuurgroep nog verder kunnen gaan met het vaststellen van een indicatieve bandbreedte voor de normen die vervolgens regionaal ingevuld kunnen worden, middels een goed overleg met de belanghebbenden. Dit beleid past m.i. ook meer in de WB21.

Op deze manier is enerzijds de uniformiteit gegarandeerd, maar is er anderzijds voldoende ruimte voor variatie binnen de verschillende watersystemen in Nederland.

Verder zou ik willen voorstellen dat een beperkt aantal waterschappen, eventueel samen met kennis instituten of adviesbureaus, een pilotproject starten waarin deze door mijzelf voorgestelde methodologie wordt toegepast, waarbij de resultaten dan weer in een vergelijkbaar symposium worden besproken. Dit zal in ieder geval leiden tot meer duidelijkheid in de consequenties van dit project, iets waar duidelijk behoefte aan is.

Graag hoor ik reacties van de stuurgroep of waterschappen die belangstelling hierin hebben.

Herbert Bos

DHV Water
E-mail: herbert.bos@dhv.nl